

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens uppgift är att med stöd av vetenskap och praktisk erfarenhet till samhällets gagn främja jordbruk och skogsbruk samt därtill knuten verksamhet. Akademien instiftades år 1811 på initiativ av Karl XIV Johan och startade sitt arbete den 28 januari 1813.

Växtnoden – nyhetsbrev nr 2-2021

Du får det här nyhetsbrevet eftersom du anmält intresse för nyheter om den nya gentekniken i växtförädlingen

Välkommen till Växtnodens andra nyhetsbrev denna vinter!

Vårt första brev detta nådens år berättade om [det unika webinariet den 26 januari som anordnas på EU nivå](#) av de svenska ledamöterna Jessica Polfjärd (m) och Erik Bergkvist (s). Mötet handlade om genredigeringen som ett verktyg i EU:s nya livsmedelsstrategi ”From Farm to Fork”. Evenemanget samlade över 500 deltagare och blev en stor succé. *Ber att få återkomma med länk eftersom inspelningen ännu ej finns tillgänglig!*

Om EU:s nya jordbrukspolitik skall lyckas behövs många innovationer och att man kryper upp ur skyttegravarna. Petra Jorasch (som är verksam på den europeiska branschorganisationen för växtförädling och utsäde) är mycket bekymrad över framtiden för det europeiska lantbruket i [artikeln ”Uncertain future: Will Europas Green Deal encourage or cripple crop gene-ediging innovation?”](#). Jorach påpekar bland annat att om EU tillämpat sitt förbud mot GMO hade vi inte haft något vaccin mot Covid19 idag...

Det nya året innebär också att Storbritannien nu lämnat unionen. Som vi tidigare rapporterat så pågår en livlig diskussion om vilken väg brittiskt lantbruk nu skall välja, efter EU:s våta filt över bioteknikens användning inom lantbruket.

Gene editing is the future of British farming är rubriken på en artikel som uppmärksammats av Janerik Larsson i [hans spalt ”Larsson läser”](#) som publiceras i nyhetsbrevet ”Ett fritt näringsliv”. Den brittiska artikeln kommer från The Times och bakom den ligger ingen mindre än miljöministern i landet. Inledningsvis hänvisar Janerik Larsson till en [SLU-artikel i ämnet: ”Så bör EU reformera sin GMO lagstiftning”](#) som Dennis Eriksson skrev för ett år sedan. Den är fortfarande lika aktuell.

Afrika tar ledningen

Situationen inom den Europeiska unionen är som den är och ibland är det lätt att tro att det gamla Europa fortfarande är världens nav. Så är det förvisso inte. På jordens näst största kontinent, Afrika händer mycket just nu när det gäller vårt intresseområde. I några av de största ibland Afrikas femtiofem länder pågår en intensiv utveckling på växtförädlingens område. Senast rapporterades det om att [Kenya, Nigeria och Swaziland har beslutat att använda genteknik](#) för att skapa en säkrare livsmedelsförsörjning och för att höja lantbrukarnas inkomster. Nigeria har som bekant en av de största ekonomierna på kontinenterna. (Och att huvudstaden i Nigeria heter Lagos vet numera alla som följer ”På Spåret”.)

En viktig afrikansk stapelföda är **kassavan**. En gröda som kom att intressera framtidens professorerna i Internationell Hälsa, Hans Rosling, mycket. Kassavan angrips ofta av ett virus som orsakar stora skördeförluster. [Förädlare i Kenya har nu genmodifierat en kassava så att den motstår viruset](#). Den nya sorten är godkänd och förväntas snart komma till användning.

Här liksom på andra håll i världen försöker man få till en enhetlig lagstiftning som kan motsvara de senaste vetenskapliga framstegen. Bakom de strävandena finns bland andra AUDA (African Union Development Agency).

Växtnoden – nyhetsbrev nr 2-2021

Ett annat nyhetsbrev, det från IAAAS (International Service for the Acquisition of Agri-biotech Applications) berättade för en tid sedan att [Afrika faktiskt leder utvecklingen vad det gäller att börja odla grödor med ursprung i ny teknik](#).

Intresset för ”biotechgrödor” är mycket stort, inte minst ibland bomullsodlare i Kenya där man tidigare haft stora problem med skadeinsekter. Med de nya sorterna som själva kan bemästra angreppen hoppas många på en bättre framtid. Det är samma teknik som [redan tillämpas i Indien](#) där den ökat skördarna med nästan trettio procent och som vi berättade om i vårt förra nyhetsbrev.

I samma epistel från IAAAS kan man också läsa att 2019 hade 29 länder världen över börjat använda ”biotechgrödor”. Det innebär att runt 1,9 miljarder världsmedborgare idag lever av och med växter som förädlats på ett nytt vis.

ISAAA tillhandahåller för övrigt [en utförlig rapport om situationen för GMO](#) över hela världen 2019. Rapporten är gratis att ladda ned.

I tidigare nyhetsbrev ägnade jag potatisen viss uppmärksamhet. [Potatisen utsågs för övrigt 2020 till ”Årets livsmedel” i Sverige](#). Men även i Afrika odlas mycket solanumväxter. I ett av de senare numren av [GLP \(Genetic Literacy Project\)](#) berättas om hur mycket en [potatis som är resistent mot bladmögel skulle betyda för odlingssäkerheten och ekonomin](#). Där liksom här.

Kan GMO rädda USA:s nya jordbrukspolitik?

När vi ändå betraktar omvärlden har det säkert inte undgått någon att USA nu fått en ny president. Den ”firtiosjätte” som de säger som gärna vill glömma den förre.

Om Joe Biden och hans administration skall lyckas med de stora utställningsprojekt som nu föreslås med en mera uthållig vattenhantering, produktion av bioenergi och mera slutna odlingssystem, kommer man sannerligen att behöva nya bättre anpassade grödor. Traditionellt har man också haft en mera utvecklingsvänlig syn i Nordamerika. En liten men glädjande nyhet angående kastanjetråd från Nordamerika kan illustrera detta. Träden angrips just nu av en skadesvamp med sitt ursprung i Asien. (Den typen av angrepp är tyvärr inte ovanliga, se ”Almsjukan” här i Sverige.) Nu har man emellertid [med genmodifiering snabbt fått fram ett amerikanskt kastanjetråd som kan motstå svampen](#). **GMO har alltså använts för att säkra en hotad art.**

Med Joe Biden som president kommer USA förmodligen också att återuppta de avbrutna förhandlingarna om det transatlantiska frihandelsavtalet, TTIP. En punkt i detta handlar just om synen på GMO. En syn som bekant skiljer sig åt på de båda sidorna av Atlanten.

Växtnoden – nyhetsbrev nr 2-2021

Världen och vi

Men, som vi tidigare rapporterat finns det tecken på en viss omorientering i GMO-motståndet även inom EU. [Inte minst inom vissa miljöorganisationer](#). **Genetiskt förändrade växter kan innebära mindre användning av pesticider och en rad andra miljövinster.**

Om du verkligen vill veta hur världen ser ut, bortom det dagliga nyhetsbruset rekommenderar jag starkt [Global Gene editing Regulation Tracker](#). Där hittar du massor av andra fakta i ämnet.

Om att inte tappa sugen

Projektet Växtnoden syftar till att sprida kunskap om användning av ny, bättre och mera exakt teknik inom växtförädlingen. Området kan tyckas ligga långt utanför de mest brinnande av samhällsfrågor, men enligt vår bestämda uppfattning hör det tvärtom till de mest livsviktiga framtidsfrågorna.

En av de tidigaste förkämparna för ett mera vetenskapligt synsätt på området, professorn i teoretisk ekologi Torbjörn Fagerström, börjar dock känna en viss trötthet inför uppgiften. Nyligen gav han uttryck för sina tvivel i den nystartade tidningen [Bulletin](#). [Där skriver han under rubriken ”Tiga är guld”](#):

”Tjugo års försök att utreda och informera om eventuella risker med genmodifierade grödor har misslyckats totalt. Står man gensaxen CRISPR nu på tur att bli kidnappad av intressen som har andra agendor än att föra ett vetenskapsbaserat samtal?”

Fagerström är för övrigt en av författarna till den utmärkta boken *Bortom GMO, vetenskap och växtförädling för ett hållbart jordbruk* (Fri Tanke 2015). En bok som jag kan rekommendera -- om du fort-farande kan få tag på den.

För oss som varit med några år i debatten är det bara allt för lätt att förstå Fagerströms uppgivenhet. Själv minns jag till exempel ett möte med den förtvivelde forskaren **Ingo Potrykus** på 1980-talet. Han hade tillsammans med sina kollegor tagit fram en ny sorts ris. Sorten innehöll mera A-vitamin än de som användes och skulle, hoppades man, förhindra blindhet hos hundratusentals barn i vissa utvecklingsländer. Forskarnas ansträngningar bemöttes dock av en skur av misstänksamhet och konspirationsteorier. Resultat blev att [”the golden rice”](#) tyvärr [aldrig fick den användning som man hoppats](#).

Ingo Potrykus i Uppsala 1985. Foto: JoJ.

Växtnoden – nyhetsbrev nr 2-2021

I det debattklimatet kan det vara lätt att tappa både ork och intresse. Men vi kan inte låta galna konspirationsteoretiker kidnappa den demokratiska processen. Fakta, förnuft och besinning tar tid. Allt som är värdefullt tar tid. Om det är något vi lärt oss på senare tid så är det att fakta behövs, men det räcker inte bara med diagram och tabeller. **Vi människor behöver våra berättelser.**

Och vi inom Växtnoden hyser nu gott hopp om att kunna få fortsätta vår gärning att sprida kunskap baserad på vetenskap och beprövad erfarenhet ett tag till.

Verksamheten har hittills skett på helt ideell basis, men vi kan nu meddela att vi i har erhållit ekonomiskt stöd av SSF, MISTRA, SLU, och KSLA. Och vi fortsätter att leta finansiering.

De medel vi nu erhållit innebär glädjande nog att vi inom kort kan upprätta en egen hemsida för projektet och sätta i gång en podd i ämnet!

Så, tills vi hörs nästa gång, önskar jag dig en allt ljusare himmel, vaccinering och god hälsa!

Jan-Olov